

FIRI-kommitténs riktlinjer: kännetecknen för administrativt ägarskap av nationella forskningsinfrastrukturer

Ägarskap och kompetens är ett av de strategiska utvecklingsområden som tas upp i strategin för nationella forskningsinfrastrukturer 2020–2030. Målet under strategiperioden är att klarlägga vad som avses med ägarskap av forskningsinfrastrukturer, vilka kännetecknen som kännetecknar ägarskapet och hurdana rättigheter och skyldigheter som hänför sig till ägarskapet. Syftet med dessa riktlinjer är att lyfta fram i synnerhet centrala roller och uppgifter i anslutning till administrativt ägande.

Vem äger en forskningsinfrastruktur?

Ägaren till en forskningsinfrastruktur kan vara endast en juridisk person och övriga parter deltar i verksamheten på avtalsbasis. Den administrativa ägaren till forskningsinfrastrukturen är den eller de forskningsorganisationer som tillhandahåller forskningsinfrastrukturens tjänster och som är arbetsgivare för forskningsinfrastrukturens personal i sin egen organisation. Vetenskapligt och tekniskt sett innehas ägarskapet av dem som bygger, utvecklar och använder forskningsinfrastrukturen. Riktlinjerna i detta dokument fokuserar på kännetecknen för administrativt ägarskap.

Strategisk referensram för ägarskap av nationella forskningsinfrastrukturer

Genom sina strategiska dokument främjar forskningsorganisationer på ett systematiskt och proaktivt sätt byggande, utveckling och underhåll av strategiskt viktiga forskningsinfrastrukturer. En forskningsinfrastruktur kan också ha en betydande roll i genomförandet av organisationens lagstadgade uppgifter. Organisationer kan vara administrativa ägare i en eller flera forskningsorganisationers forskningsinfrastrukturer. Om flera forskningsorganisationer tillsammans äger en forskningsinfrastruktur, är den koordinerande forskningsorganisationen och operatören tydligt definierade och förfarandena för samarbete och beslutsfattande har dokumenterats.

Ägarskap i internationella forskningsinfrastrukturer

Nationella forskningsinfrastrukturers verksamhet anknyter ofta också till internationellt samarbete, antingen direkt genom att de fungerar som noder till en internationell forskningsinfrastruktur eller genom annat samarbete. Samarbetet och verksamheten definieras i allmänhet genom avtal. Avtalen kan ställa specialvillkor för ägarskapet samt fastställa dess mål. Finland kan ansluta sig till en internationell forskningsinfrastruktur genom ett beslut av statsrådet. Statsrådet hör först riksdagens ståndpunkt. När det gäller anslutning till nya forskningsinfrastrukturer förbinder sig statsrådet eller riksdagen inte till att täcka kostnaderna,

utan det är i regel den administrativa ägaren/ägarna till forskningsinfrastrukturen som svarar för kostnaderna.

Ägarens skyldigheter

Ägaren följer läget för de forskningsinfrastrukturer som hen upprätthåller genom att regelbundet granska deras betydelse och genomslag som stöd för organisationens forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet samt forskningsinfrastrukturernas åtgärder för att bedöma koldioxidavtrycket. Ägaren följer också upp den finansiella utvecklingen av forskningsinfrastrukturerna och deras nätverksbildning nationellt och internationellt. Ägaren utarbetar i samarbete med forskningsinfrastrukturerna en långsiktig budgetram och justerar den med jämna mellanrum även med beaktande av beredskapen för kostnaderna i infrastrukturens utvecklingsfas.

Om forskningsinfrastrukturens verksamhet har definierats genom nationella och/eller internationella avtal är ägaren skyldig att påverka innehållet i avtalen i beredningsskedet och följa avtalen efter att de ingåtts. Ägaren är också skyldig att avtala om jämlikt beslutsfattande med andra parter i de beslutsfattande organen för internationella forskningsinfrastrukturer.

För att de investeringar som görs i byggande, utveckling och användning av forskningsinfrastrukturen ska ge största möjliga nytta svarar den administrativa ägaren tillsammans med den vetenskapliga och tekniska ägaren för personalresurserna, kompetensutvecklingen och karriärvägarna. Ägarna ska se till att forskningsinfrastrukturen har möjlighet att agera i enlighet med en öppen verksamhetskultur och principerna för hållbar utveckling samt att regelbundet utvärdera sitt eget koldioxidavtryck.

Ägarens rättigheter

Ägaren har rätt att fatta sådana beslut som grundar sig på organisationens strategiska val i fråga om de nationella och/eller internationella forskningsinfrastrukturer som ägaren driver, delta i utarbetandet av avtal som gäller dem och/eller fungera som avtalspart samt övervaka dem och ställa upp mål för dem.

Vilken roll har kommittén för forskningens infrastrukturer?

I FIRI-vägvisarutlysningar och -finansieringsutlysningar betonar kommittén för forskningens infrastrukturer vikten av gott administrativt, vetenskapligt och tekniskt ägarskap och stöder uppbyggnaden och uppdateringen av infrastrukturer genom finansieringsutlysningarna. Detta syns t.ex. i form av den information om ägarskap som samlas in i samband med vägvisarutlysningar. Kommittén tar också fram uppföljningsinformation och annan information för organisationer och forskningsinfrastrukturer för att stödja utvecklingen av ägarskapet.